

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم وپر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Vanguard Woman

زن پیشواز

ولی احمد نوری

۲۰۱۵/۰۵/۱۲

"هنوز گرم بود جای بوسه مادر"

استاد خلیل الله خلیلی و مادرش

استاد خلیل الله خلیلی قافله سالار شعر و ادب دری قرن بیستم در افغانستان و منطقه بود. هنوز هشت سال بیش نداشت، که مادر مهربان و عزیزش را از دست داد، و داغ این بی مادری و مخصوصاً داغ بی مهری مادر را تا آخرین لمحات زندگی با خود داشت و همیشه این شعر را که یکی از سروده های زیبایش بود و در قصیده «پیری و ریختن دندان» آمده است، با خود و با دیگران میخواند و بعضاً با خواندن آن اشک میریخت:

بهار هفتم عمرم نگشته بود پدید که رفت از سر من مادر ملک سیرم
هنوز گرم بود جای بوسه اش که ز لطف نهاد مادر مشفق به روی و چشم و سرم
جبین عجز سرشتم رهین منت اوست اگر به خاک نشینم، وگر به چرخ پرم
به سال یازدهم شد مرا شهید پدر پدر که بود به صد افتخار تاج سرم

یتیم کرد مرا این سپهر مردمکش

اسیر و بی کس و بی خانمان و دربردم

و این هم شعر بلند بالای استاد خلیل الله خلیلی، ملک الشعراي افغانستان و سالار شعر و ادب دری قرن بیستم، تحت عنوان "مهر مادر":

مهر مادر

پسر و مادری شدند اسیر
هر دو محکوم پنجه تقدیر
حکم شد از مراجع قانون
که تن هر دو را کشند به خون
هر یکی را زنند باقمچین
هر چه خواهند، لاعلی التعین
مادر پیر را زدند چنان
که سر و پا به خون شدش غلتان
بدن نازکش نمود ورم
گشت هر عضو وی سیه زالم
لیک از فرط خشم آه نکرد
شکوه زان حالت تباه نکرد
تا پسر زیر تازیانه فتاد
کرد مادر هزار ها فریاد
برق آسا به پیکر فرزند
تن مجروح خویش را افگند
موی بر کند و بیقراری کرد
شور و فریاد و آه و زاری کرد
بود در آن میان یکی حاضر
گفت: ای مادر از چه رو آخر
یک دم از درد خود ننالیدی
گرچه رنج از پسر فزون دیدی
لیک از درد وی شدی نالان
مادر ناتوان جوابش داد
برکشیدی بر آسمان افغان
گفت آن چوبها، که خورد تنم
پاسخی سخت با صوابش^۱ داد
همه بودند عاید بدنم

چوب فرزند بر دل من خورد

بر دل مهر منزل من خورد

(صفحه ۴۷۰ کلیات اشعار استاد خلیل الله خلیلی، به کوشش عبدالحی خراسانی، نشر بلخ وابسته به بنیاد نیشاپور، چاپ اول، ۱۳۸۷، تهران)

۱ - در متن "ثواب" آمده است، مگر من آن را به "صواب" تصحیح کردم، که قرین صواب است!!!